

at Kommunerne forpligtes til at refundere Staten, lad os sige Halvdeien eller Fjerbedelen — det kommer ikke saameget an paa Beløbet — af de Tab, som den kommer til at lide ved Ublaas i Eiendomme i den paagjældende Kommune; det kommer her som sagt mindre an paa Beløbet; det er ikke for at hjerpe denne Sum for Statskassen, at jeg ønsker en saadan Bestemmelse sat ind, men fordi jeg tror, at der paa den Maade gennem Kommunernes Medvirken kunde søges en virksom Kontrol med den hele Laanvirksomhed. Selv om nu Statsgarantien begrænsedes, saaledes som af mig antydet, og selv om den knyttes til mere betryggende Regler hvad Kontrollen angaar, maa det dog sikkert fastholdes, at der kun kan være Grund til at gaa til Oprettelsen af en Kreditforening med Statsgaranti, naar der kan paavises en bestemt og varig Trang til at faae Laan, som ikke kunne fyldestgøres paa anden Maade. Jeg kan nu ikke erkjende, at denne Trang siges at være konstateret. Der foreligger ogsaa paa dette Punkt meget mangelfulde Oplysninger af statistisk Natur; men de Oplysninger, der foreligger, gaa i modsat Retning; de tale imod, at der er Trang i den ommeldte Henseende. Der er saaledes anført i Lovforslagets Motiver, at der i de sidste 5 Aar er fremkommet Begjæringer om Laan paa indtil 1,000 Kr. i et Antal af 446, og at der i samme Tidrum er bevilget Laan indtil 1,000 Kr. i et Antal af 456; altsaa alle de fremkomne Begjæringer om Laan ere bevilgede. Det er oplyst i Landsstingets Betænkning, at de Laan, der indtegnes paa indtil 1,000 Kr., udgjøre over 50 pCt. af hele Antallet af Laan, og det synes dog ikke at tyde paa, at det er i den Grad vanskeligt at faae mindre Prioritetslaan, som man skulde tro, efter hvad der er fremkommet. Der er i Aaret fra 1866—75 udenfor Kjøbenhavn ikke indtegnet mindre end 157,000 Prioritetslaan paa under 1,000 Kr. hvert, til et samlet Beløb af 69,609,000 Kr.; jeg tror altsaa ikke, at man med saa stor Sikkerhed kan sige, at saadanne smaa Laan ikke kunne erholdes, eller at det er godtgjort, at der her er Trang, som maa søges afhjulpen. Imidlertid skal jeg ikke lægge saa overbærende Vægt derpaa; jeg vil kun gjøre gjældende, at jeg tror ikke, at det kan siges, at Trangen er konstateret. Dette gjælder imidlertid her nærmest et Skjøn, et Indtryk, som man modtager af Forholdene i de Egne, hvori man lever og bevæger sig. Den høitærede Minister udtalte ifjor, at han ikke troede, at der var nogen saadan Trang; han havde ikke den Erkjendelse. Aar har han udtalt, at han nu havde den Formening, at der virkelig er en saadan Trang; det vil altsaa sige, at man her staar overfor et personligt Skjøn, og det viser sig, naar man gennemgaar Forhandlingerne i Landsstinget, at Skjønnet herover har været temmelig forskjelligt hos de for-

skjellige Medlemmer; nogle have ment, at der var en Trang og andre ikke. Jeg tror altsaa, at man med Sikkerhed kan sige, at det ikke er konstateret, at der er Trang tilstede. Man har gjort gjældende, at saadanne Laan ikke kunne faas i de stor Kreditforeninger, og der er i Landsstinget blevet reist det Spørgsmaal, om man ikke ad den Vej kunde afhjælpe Trangen, at man bevægede Kreditforeningerne til at nedsætte Minimumsgrænsen for Ublaasene. Det hedder i Landsstingets Betænkning, at man har opgivet den Tanke. Man faar ikke ret Bested paa, hvad der egentlig er svaret, og heller ikke, hvad der egentlig er spurgt om; thi Spørgsmaalet vilde dog være dette, om man ikke, naar man hør de bestaaende Kreditforeninger lignende Begunstigelser som dem, der her er Tale om, kunde formaa dem til at tilstaa mindre Laan. Om der er spurgt herom og svaret benegtede herpaa, kan ikke ses af Betænkningen; men jeg fremhæver dette Punkt, fordi der fra flere Sider stærkt er gjort gjældende, at der er konstateret Trang. Jeg tror ikke, man kan sige, at den virkelig er konstateret. Jeg benegter ikke, at den kan være tilstede, men jeg kan ikke erkjende, at den er godtgjort paa en saadan objektiv Maade, at jeg kan tillægge det afgjørende Betydning. Hvad der for mig er Hovedsagen, og hvad jeg lægger Hovedvægten paa, er, at der her maa være Spørgsmaal om Afhjælpning af en Trang til Laan, forsaavidt den har Interesse og Betydning for Samsundet, thi det er dog klart, at blot den Omstændighed, at det kan paavises, at der er Trang til at faae Laan, kan ikke være tilstrækkelig til, at Staten skulde tage Sagen i sin Haand og give Statsgaranti. Der maa foreligger en Samsundsinteresse, thi ellers vil der kunne paapeges et meget stort Antal Laan, hvortil der er Trang, men med Hensyn til hoiffe dog vistnok Alle ere enige om, at der ikke er Grund for Statskassen til Medvirking til, at de kunne faas billigt. I Arbejdskommissionens Betænkning var der ogsaa paaberaabt en saadan Samsundsinteresse, thi der var det netop gjort gjældende, at de forholdsvis betydelige Arealer, der henligge ved de mindre Landeieendomme, altsaa navnlig ved Husene, ikke blive dyrkede paa en saa tilfredsstillende Maade, som man kunde ønske, og at dette havde sin Grund i, at de paagjældende Giere manglede den fornødne Driftskapital. Indstillingen gif jo ogsaa ud paa, at netop saadanne Laan skulde gives Husmandene til at forbedre Dyrtningen af deres Jord, og der lagdes endog saa saa stærkt Vægt paa, at man vilde stille særlige Betingelser i saa Henseende, for at Laanet kunde tilstaaes. Det Forslag, som det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds ifjor indbragte, gjaldt nu Eiendomme paa ikke over 4 Skpr. Hartkorn, altsaa netop den store Klasse af Huse med Jord; men det gif videre, thi det gjorde det ikke